

Total No. of Printed Pages—16

3 SEM TDC GEEC (CBCS) GE 3 (A/B/C)

2 0 2 5

(Nov/Dec)

ECONOMICS

(Generic Elective)

Paper : GE-3

Full Marks : 80

Pass Marks : 32

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

Paper : GE-3A

(**Indian Economy**)

1. তলত দিয়াসমূহৰ নিৰ্দেশানুযায়ী উত্তৰ দিয়া : 1×8=8

Answer the following as directed :

(a) পৰম দৰিদ্ৰতা কি ?

What is absolute poverty?

(b) ২০১১ চনৰ লোকপিয়লৰ মতে, ভাৰতৰ লিংগ অনুপাত হ'ল

According to the Census 2011, the sex ratio of India is

(i) ৯৪১/১০০০

(2)

(ii) ৯৪৩/৯৪৩

(iii) ৯৪০/৯৪০

(iv) ৯৪৬/৯৪৬

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(Choose the correct answer)

(c) উদৰীকৰণ কি ?

What is liberalization?

(d) শিশুৰ মৃত্যুৰ হাৰ বুলিলে কি বুজা ?

What do you mean by infant mortality rate?

(e) MGNREGA ৰ সম্পূৰ্ণ ৰূপটো লিখা।

Write the full form of MGNREGA.

(f) ভাৰতৰ কোনটো খণ্ডই সৰ্বাধিক নিয়োগৰ সুবিধা প্ৰদান কৰে ?

Which sector generates highest employment opportunity in India?

(g) টাইৱান অৰ্থনীতিৰ এটা প্ৰধান ৰপ্তানিজাত দ্ৰব্যৰ নাম উল্লেখ কৰা।

Mention one main exportable commodity of Taiwan economy.

(h) ভাৰতবৰ্ষত ব্যক্তিগতকৰণৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা এটা সংস্কাৰ ব্যৱস্থাৰ নাম উল্লেখ কৰা।

Mention one reform measure undertaken in India towards privatization.

(3)

2. তলত দিয়াবোৰৰ যি কোনো চাৰিটাৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা
(প্ৰতিটো ১৫০ শব্দৰ ভিতৰত) : $4 \times 4 = 16$

Write short notes on any four of the following (**within 150 words** each) :

(a) ভাৰতীয় অৰ্থনীতিত গোলকীয়কৰণৰ ইতিবাচক পৰিণাম
Positive impact of globalization on Indian economy

(b) নতুন অৰ্থনৈতিক নীতিৰ বিফলতাসমূহ
Failures of new economic policy

(c) জনসাংখ্যিক লাভাংশ
Demographic dividend

(d) দক্ষিণ কোৰিয়াৰ অৰ্থনীতিৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্যসমূহ
Main characteristics of South Korean economy

(e) ৰাষ্ট্ৰীয় জনসংখ্যা নীতি, ২০০০
National Population Policy, 2000

3. (a) ভাৰতীয় অৰ্থনীতিত ব্ৰিটিছ ঔপনিবেশিক শাসনৰ প্ৰভাৱৰ বিষয়ে চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰা।

14

Explain briefly about the impact of British Colonial Rule on the Indian economy.

(4)

অথবা / Or

(b) ১৯৯১ চনৰ অৰ্থনৈতিক পুনৰ্গঠন নীতিৰ সুবিধা আৰু অসুবিধাসমূহ লিখা।

Write the advantages and disadvantages of economic reforms of 1991.

4. (a) ভাৰতীয় অৰ্থনীতিত জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ প্ৰভাৱ সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা। 14

Discuss the impact of growth of population on Indian economy.

অথবা / Or

(b) তলত দিয়াসমূহৰ ব্যাখ্যা কৰা :

Explain the following :

(i) জনসংখ্যাৰ ঘনত্ব

Density of population

(ii) জন্ম হাৰ আৰু মৃত্যু হাৰ

Birthrate and death rate

5. (a) ভাৰতৰ আয় বৈষম্যতাৰ পৰিসৰ আৰু প্ৰকৃতি সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা। আয় অসমতাৰ হ্রাসৰ বাবে কেইটামান পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱা। 8+6=14

Discuss about the magnitude and nature of income inequality in India. Suggest some measures to reduce income inequalities.

26P/328

(Continued

26P/328

(5)

অথবা / Or

(b) ভাৰতৰ নিবনুৱা সমস্যাৰ কাৰণসমূহ ব্যাখ্যা কৰা। ভাৰতত নিবনুৱা সমস্যা দূৰীকৰণৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা বিভিন্ন আঁচনিসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 14

Explain the causes of unemployment of India. Discuss various schemes undertaken to alleviate unemployment problem in India.

6. (a) ভাৰত আৰু চিংগাপুৰৰ অৰ্থনীতিৰ মাজত এক তুলনামূলক আলোচনা আগবঢ়োৱা। 14

Make a comparative discussion between the economies of India and Singapore.

অথবা / Or

(b) অৰ্থনৈতিক উন্নয়নৰ বাবে চিংগাপুৰ, দক্ষিণ কোৰিয়া আৰু টাইৱানে অৱলম্বন কৰা উপায়সমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

Explain the measures undertaken by Singapore, South Korea and Taiwan to develop their economies.

(Turn Over)

(6)

Paper : GE-3B

(Money and Financial Market)

1. তলত দিয়াসমূহৰ নিৰ্দেশানুযায়ী উত্তৰ দিয়া : 1×8=8

Answer the following as directed :

- (a) ভাৰতত উচ্চ ক্ষমতাসম্পন্ন মুদ্রাৰ যোগান ধৰা
প্রতিষ্ঠানটোৰ নাম লিখা।

Name the institution which supplies the
high powered money in India.

- (b) বাণিজ্যিক বেঙ্কৰ ঋণসৃষ্টিৰ ক্ষমতা নিৰ্ভৰ কৰে
The capacity of credit creation of the
commercial bank depends on

(i) নগদ সংৰক্ষিত জমা অনুপাতৰ ওপৰত
cash reserve ratio

(ii) সুদৰ হাৰৰ ওপৰত
rate of interest

(iii) (i) আৰু (ii) দুয়োটা
Both (i) and (ii)

(iv) ওপৰৰ এটাও নহয়
None of the above

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(Choose the correct answer)

26P/328

(Continued)

(7)

- (c) _____ বজাৰত পুৰণি অংশপত্ৰৰ লেনদেন কাৰ্য সম্পন্ন
হয়।

The old securities are dealt in _____
market.

(খালী ঠাই পূৰ কৰা)

(Fill in the blank)

- (d) চৰকাৰী ঋণপত্ৰৰ এটা উদাহৰণ দিয়া।

Give an example of government
security.

- (e) OTCEI-ৰ সম্পূৰ্ণ ৰূপটো লিখা।

Write the full form of OTCEI.

- (f) বেলেঞ্চ শ্বীট মানে কি?

What is balance sheet?

- (g) বিত্তীয় সংস্কাৰ মানে কি?

What is financial reform?

- (h) ভাৰতৰ মূলধনী বজাৰক নিয়ন্ত্ৰণ কৰা অনুষ্ঠানটোৰ নাম
লিখা।

Name the regulatory body of capital
market in India.

26P/328

(Turn Over)

2. চমু টোকা লিখা (যি কোনো চাৰিটা) : 4×4=16

Write short notes on (any four) :

(a) মুদ্রাৰ গুণক
Money multiplier

(b) প্ৰাথমিক আৰু গৌণ বজাৰ
Primary and secondary markets

(c) NSE

(d) চৰকাৰী ঋণপত্ৰৰ বজাৰৰ কাৰ্যপ্ৰণালী
Operation of government security market

(e) কেন্দ্ৰীয় বেঙ্কৰ কাৰ্য্যৱলী
Functions of central bank

3. ভাৰতবৰ্ষত মুদ্রাৰ যোগানৰ বিভিন্ন নিৰ্ধাৰকবোৰ কি কি? আলোচনা কৰা। 12

What are the various determinants of money supply in India? Discuss.

অথবা / Or

ভাৰতবৰ্ষত মুদ্রাৰ যোগানৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰতীয় বিজাৰ্ড বেঙ্কৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।

Discuss the role of the Reserve Bank of India in supply of money in India.

4. বেঙ্ক আৰু অনা-বেঙ্ক বিত্তীয় অনুষ্ঠানৰ পাৰ্থক্যবোৰ ব্যাখ্যা কৰা। অৰ্থনীতিত অনা-বেঙ্ক বিত্তীয় অনুষ্ঠানৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা। 12

Explain the difference between bank and non-bank financial institutions. Discuss the role of non-banking financial institutions in an economy.

অথবা / Or

টোকা লিখা :

6+6=12

Write notes on :

(a) বাণিজ্যিক বেঙ্কৰ কাৰ্য্যৱলী
Functions of commercial bank

(b) সম্পদ পৰিচালনা
Portfolio management

5. অৰ্থনৈতিক উদাৰীকৰণৰ পৰৱৰ্তীকালত ভাৰতৰ বিত্তীয় খণ্ডত হোৱা সংস্কাৰসমূহ আলোচনা কৰা। 11

Discuss the financial sector reforms in India during post-liberalization period.

অথবা / Or

এখন অৰ্থনীতিত বিত্তীয় বজাৰৰ ভূমিকা কেনেধৰণৰ? ব্যাখ্যা কৰা।

What is the role of financial market in an economy? Explain.

6. মুদ্রা ব্যৱস্থাক নিয়ন্ত্ৰণ কৰিবলৈ কেন্দ্ৰীয় বেংকে কেনেধৰণৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰে? আলোচনা কৰা। 11

What are the measures adopted by the central bank to control the monetary system? Discuss.

অথবা / Or

মুক্ত অৰ্থনীতিত মৌদ্ৰিক ব্যৱস্থাপনা ব্যাখ্যা কৰা।

Explain monetary management in an open economy.

7. সুদৰ হাবৰ ম্যাৰ্জী-গাঁথনি কি? ইয়াৰ যি কোনো এটা তত্ত্ব ব্যাখ্যা কৰা। 10

What is term structure of interest? Explain any one theory of term structure of interest.

অথবা / Or

সুদৰ হাবৰ পাৰ্থক্যৰ বিভিন্ন উৎসসমূহ কি কি? সুদৰ হাবৰ নিৰ্ণায়কসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

What are the various sources of interest rate differential? Discuss the determinants of interest rate.

Paper : GE-3C

(Environmental Economics)

1. তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশানুসৰি উত্তৰ দিয়া : 1×8=8
Answer the following as directed :

- (a) ধনাত্মক বাহ্যিকৰ সংজ্ঞা দিয়া।
Define positive externalities.
- (b) তলৰ কোনটোৰ উপস্থিতিত পিগুভিয়ান কৰৰ জৰিয়তে বজাৰ বিফলতা নোহোৱা কৰিব পাৰি?
Pigovian tax can be imposed to correct the problem of market failure in the presence of which of the following?
- (i) উপভোগত ধনাত্মক বাহ্যিকতা
Positive externality in consumption
- (ii) উৎপাদনত ঋণাত্মক বাহ্যিকতা
Negative externality in production
- (iii) উপভোগত ঋণাত্মক বাহ্যিকতা
Negative externality in consumption
- (iv) ওপৰৰ এটাও নহয়
None of the above

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাচি উলিওৱা)

(Choose the correct answer)

(c) মণ্ট্ৰীল প্ৰ'ট'কল স্বাক্ষৰিত হৈছিল
Montreal Protocol was signed in

(i) ১৯৮৫ চনত
1985

(ii) ১৯৭২ চনত
1972

(iii) ১৯৮৭ চনত
1987

(iv) ১৯৯৬ চনত
1996

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাচি উলিওৱা)

(Choose the correct answer)

(d) সামাজিক আৰু পৰিবেশগতভাৱে অনুকূল উৎপাদন
বজাৰত নিৰ্ধাৰিত অনুকূল উৎপাদনৰ সৈতে সমান।
(শুদ্ধ নে অশুদ্ধ লিখা)

The socially and environmentally
optimal level of output is equal to the
market equilibrium output.
(Write True or False)

(e) প্ৰদূষণ অনুজ্ঞাৰ এটা উদাহৰণ দিয়া।
Give one example of pollution permit.

(Continued)

26P/328

(f) বহনক্ষমতাৰ এটা পৰিমাণ লিখা।
Mention one measure of sustainability.

(g) তলৰ কোনটো প্ৰতিযোগিতামূলক বজাৰত দৰ নিৰ্ধাৰণ
প্ৰক্ৰিয়াত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা নহয়?

Which of the following is not included
by the price mechanism of the
competitive markets?

(i) পৰিবেশীয় সম্পদৰ ব্যৱহাৰ মূল্য
The use value of environmental
resources

(ii) অনা-ব্যৱহাৰ মূল্য
Non-use value

(iii) বজাৰ-বিহীন মূল্য
Non-market value

(iv) (ii) আৰু (iii) দুয়োটা
Both (ii) and (iii)

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাচি উলিওৱা)

(Choose the correct answer)

(h) বহনক্ষম উন্নয়নৰ বাবে বিশ্বব্যাপী হস্তক্ষেপৰ এটা
উদাহৰণ দিয়া।

Give one example of global intervention
for sustainable development.

26P/328

(Turn Over)

2. তলত দিয়াবোৰৰ যি কোনো চাৰিটাৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা
(প্রতিটো ১৫০ শব্দৰ ভিতৰত) : $5 \times 4 = 20$

Write short notes on any four of the following (within 150 words each) :

- (a) অৰ্থনৈতিক সম্পদ হিচাপে পৰিবেশ
Environment as an economic asset
- (b) ধনাত্মক আৰু ঋণাত্মক বাহ্যিকতা
Positive and negative externalities
- (c) জৈৱবৈচিত্ৰ্য হ্রাস
Loss of biodiversity
- (d) পৰিবেশৰ অ-বজাৰ মূল্য
Non-market values of environment
- (e) পিয়ার্চ-এটকিনচনৰ বহন ক্ষমতাৰ জোখ
Pearce-Atkinson measure of sustainable development

3. (a) পৰিবেশীয় অৰ্থনীতি বুলিলে কি বুজা? সম্পদ অৰ্থনীতি
আৰু পৰিবেশ অৰ্থনীতিৰ মাজৰ সম্পৰ্ক ব্যাখ্যা কৰা।
পৰিবেশীয় অৰ্থনীতিৰ লগত জড়িত সমস্যাসমূহ উল্লেখ
কৰা। $2+8+3=13$
- What is environmental economics?
Explain the relationship between
environmental economics and resource
economics. Mention the problems
related to environmental economics.

(Continued)

26P/328

অথবা / Or

- (b) বজাৰ বিফলতা বুলিলে কি বুজায়? বজাৰ বিফলতাৰ
কাৰণবোৰ কি কি? পৰিবেশীয় গুণৰ ক্ষেত্ৰত বজাৰ
বিফলতা কিয় হয়? আলোচনা কৰা। $3+4+6=13$
- What is meant by market failure?
What are the causes of market failure?
Why does market fail for environmental
quality? Discuss.
4. (a) উন্নয়নশীল দেশসমূহৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা পৰিবেশীয় নীতিৰ
বিষয়ে আলোচনা কৰা। 13
- Give an account about the
environmental policies undertaken in
developing countries.

অথবা / Or

- (b) পৰিবেশৰ গোলকীয় সমস্যাসমূহ উপযুক্ত উদাহৰণসহ
আলোচনা কৰা। গোলকীয় উষ্ণতা বৃদ্ধিৰ তিনিটা কাৰণ
উল্লেখ কৰা। $10+3=13$
- Discuss the global environmental
problems with suitable examples.
Mention three causes of global
warming.
5. (a) পৰিবেশীয় সম্পদৰ মূল্য নিৰূপণৰ বিভিন্ন পদ্ধতিসমূহ
ব্যাখ্যা কৰা। 13
- Explain the various methods of
valuation of environmental goods.

26P/328

(Turn Over)

অথবা / Or

- (b) পৰিবেশীয় মূল্যায়নৰ প্ৰয়োজনীয়তা কি? পৰিবেশীয় মূল্যায়নৰ পদ্ধতিসমূহ চমুকৈ আলোচনা কৰা। 4+9=13

What is the need for environmental valuation? Briefly discuss the methods of environmental valuation.

6. (a) বহনক্ষম উন্নয়নৰ ধাৰণাটো ব্যাখ্যা কৰা। বহন ক্ষমতা কেনেদৰে জুখিব পাৰি? আলোচনা কৰা। 5+8=13

Explain the concept of sustainable development. How do we measure sustainability? Discuss.

অথবা / Or

- (b) উন্নয়নশীল দেশসমূহৰ পৰিবেশ অৱক্ষয় সমস্যাৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰা। বহনক্ষম উন্নয়নৰ নিৰ্দেশকসমূহ কি কি? 8+5=13

Explain the problem of environmental degradation in developing countries. What are the indicators of sustainable development?

***